

Waar is die heerlijke Cox's-appel gebleven?

De moderne consument wil zijn appel zoet, rood en glanzend

Wekelijks zoekt de redactie van NRC Handelsblad een antwoord op een veelgestelde vraag. Vandaag waar is die heerlijke Cox's-appel gebleven. Dit was de vraag die op 12 oktober werd beantwoord.

In 1978 was de Cox's appel nog de meest geteelde smakelijke appel in Nederland. Alleen de beruchte lafzoete Golden Delicious scoorde hoger. In de jaren negentig toen de Elstar alom overheerste, was in Nederland nog steeds ruim 2100 ha appelboomgaard met Cox's bomen geplant. Maar nu is de Cox's ineens bijna verdwenen. Er is nog maar 73 hectare over.

"Sinds 2007 wordt de oogst van Cox's niet meer bij gehouden", zegt Herman Bus, beleidsmedewerker van de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO). Elstar is de meest geteelde en meest verkochte appel in Nederland. Hij heeft veel zoet, veel zuur, maar weinig aroma, typen de kenners hem.

Hoe kan die appel die voluit Cox's Orange Pippin heet, "met zijn knappige, sappige vruchtvlies, met een moeilijk te beschrijven smaakrijkdom" verdwijnen? Het citaat komt van de website van vruchtboomteler Woodbridge Fruit Trees. Die noemt de smaak "verbazingwekkend en memorabel". De Britse website www.orangepippin.com, naar het appelras genoemd, maakt het nog bonter: "De smaak is het ijkpunt voor alle appels".

De term benchmark valt er zelfs voor de smaak van de appel die de Britse hobbyteler Richard Cox, een gepensioneerde bierbrouwer, rond 1825 in zijn boomgaard "vond". Teler kruisen zelf rassen, maar zaaien ook appelpitten van appels waarvan niet bekend is van welk ander appelras het stuifmeel komt. Het is een kwestie van zaaien, uitplanten en een paar jaar wachten tot dat er een appels is. Dan proeven. Zo ging het met de Cox's. Het duurde even, maar halverwege de 19e eeuw was Cox's de favoriete appel van alle Britten.

"Schande" schreef de Engelse krant The Telegraph toen in 2011 nieuwkomer Royal Gala de Cox's in Groot-Brittannië als meest verkochte appel verdrong.

Is de Cox, vaak met een karakteristiek bultje bij de steel, echt zo lekker?

Gelukkig is het Cox's tijd. Twaalf redacteurs proefden zes appelsoorten. Ze wisten niet welke soort ze voor zich hadden en gaven cijfers van 1 tot 10.

De Cox's eindigde op plaats drie met 6,20. Elstar (6,64) en Jazz scoorden hoger. In de winkel is Jazz (uit Nieuw-Zeeland) wel 2,5 keer duurder. Royal Gala, Braeburn en tusslotte de steeds populairdere Pink Lady (4,50) kwamen op plaats 4, 5 en 6 uit. De NRC redactie houdt niet van overheersend zoet, zoveel werd duidelijk.

"Appeltelers leveren wat door de markt gevraagd wordt en ze telen bomen die een goede productie geven" zegt Gondy Heijerman van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving van Wageningen UR. In het Betuwse dorp Randwijk onderzoekt zij de appel- en perenrassen die de veredelaars aanbieden, geschikt zijn om grootschalig in de praktijk telen. Uiterlijk, smaak, bewaarmogelijkheden, ziektegevoeligheid en productie, daar gaat het om bij de keuze van nieuwe appelrassen.

"De Cox's is een uitstervend ras", zegt ze "qua teelt is het een lastig ras om goede kwaliteitsproductie te krijgen." Cox's bomen zijn vatbaar voor ziekten als meeldauw. "Er staat niet veel meer, en de telers hebben hem voor de thuisverkoop. Herman Bus van het NFO is iets positiever: "Het is inderdaad een heel oud ras, maar er zijn een aantal nieuwe mutanten gevonden, met meer kleur en een betere hardheid. De Cox's

is voor de meeste telers een bijras, maar er zijn enkele specialisten. "De Cox's liefhebber die dit stuk schrijft heeft de indruk dat die moderne Coxen toch wel wat van de typische smaak missen.

"We kijken nu", zegt Heijerman, "naar appelrassen die qua uiterlijk meer aanspreken: roder en glanzender. En qua smaak is de tendens wereldwijd naar zoetere rassen." Pink Lady is er zo een. Inmiddels is dat de populairste appel in Groot-Brittannië. "Jammer genoeg is die hier niet te telen," zegt Heijerman. "Het is hier te koud. Hij wordt niet rijp." De Pink Lady in Nederlandse winkels komt vaak uit Frankrijk of Italië. Nieuwe rassen uit Nederland zijn bijvoorbeeld Kanzi (na Elstar en Jonagold nu de meest verbouwde soort) en Junami. Dat zijn gepatenteerde appelrassen die door één verkooporganisatie onder een merknaam in de markt worden gezet. Voor de Cox's liefhebber heeft Heijerman een tip: "Probeer de Wellant eens. Een nieuwe, zeer smakvolle Hollandse appel". Honderd hectare Wellantbomen zijn er inmiddels. Meer dan Cox's bomen".

Wim Köhler

Bovenstaande is verschenen in de NRC van 12 oktober 2015, blz 25.